

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu PhDr. ThDr. Maroša Šipa, PhD.

DIMENZIE SPIRITUALITY V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI

Habilitačná práca Doktora Maroša Šipa, PhD. koncentruje sa na zagadniení znení duchovosti v paliatívnom staraní sa človeka chorego. V dobe súčasnej také pohládanie je nezvykle aktuálne prízajmniej z dvoch príčin: po prvé naše společenstvo európske v XXI storočí stáje sa čím ďalej starším. V najbohatších krajinách Európy i sveta rozklad štatistický společenstva preváža sa v štrónu osôb powyše 60 roku života, býajúcich na emeryturách. Dieťa i mládež je veľmi málo v tomto rozklade vrstiev společenstva, a zátom troška i náukové pohládanie na osoby vyžadujúce opieku je aktuálne i býde čím ďalej na čase v každom následnom roku. Druhá príčina, ktorá spraví, že práca habilitačná Maroša Šipa je veľmi aktuálna to fakt, že súčasné společenstvo zapomína o vymeraní duchovom človeka. Skupíme sa na roli tela, na rehabilitácii, spacerách, sanatoriách, v ktorých dokonuje sa popravy jakosti života biologického, málo zas mŕvi sa o fakcie, že človek má také vymeranie duchové, a Państwo nie finansuje rekolekcie, medytácie či odnove duchovej, ktorá je tak samo nezbedná dla jakosti ľudského života, jak dobrý jakostivo pokarm, zdravé šrodovisko či dostup do lekára.

Práca habilitačná je rozdelená v špôsôb logický. Časť rozpoczína solidne vykonaný vstup i končí pravidlovo zredagované zakončenie. Występuje také vykaz skrótoŕ i koniečny v každej náukovej práci: spis bibliografii. V recenzovanej práci je on veľmi bohatý i obejmuje najvažnejšie pozície z zakresu duchovosti osôb vyžadujúcich paliatívnej opieky.

Prvý rozdiel dysertácie: *SPIRITUALITA V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI* – priblíža nás do problému života duchového človeka v podeszým veku. Tak samo, jak troška o štan zdravia pacjenta, ktorý je zadaniem lekárov i personelu medycznego, nie ináčej človek potrebuje trosky o štan duchový, ktorý v momente choroby paliatívnej či starosti juž nikdy sa nie popravi. Dleto koniečne je skupenie uwagi nie tylko na biologii i życiowych enzymach, ale také na psychice i duchovosti pacjenta. Habilitant nakrešlíl v tomto rozdieli wymogi stawiane kapłanom, którzy troszczą sa o osoby chore terminalnie i starszych oraz priblížil najvažnejšie potreby duchové takých chorych osôb.

V druhom rozdieli swego opracowania: *DŔSTOJNŔŦ ŦLOVEKA V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI* – Habilitant nakrešlíl obraz godnosti človeka, ktorý znajduje sa na

„ostatniej prostej” życia, której końcem jest śmierć. Stan zdrowia takiego człowieka nigdy się już nie poprawi, wiedzą o tym lekarze, rodzina i sam pacjent. Mimo to, choć życie takiego człowieka się powoli kończy, nie przestaje on być człowiekiem, który zawsze posiada swoją niezbywalną godność. Co więcej nawet po śmierci, ciało człowieka jest składane do grobu ze czcią i bardzo często związane z religijnym pochówkiem, co tym bardziej wskazuje na fakt, że ów wymiar duchowy, na który zwraca w swej pracy habilitacyjnej Maroš Šip jest jak najbardziej uprawnomocniony socjologicznie.

Ostatni rozdział dysertacji: *POTREBA MULTIDISCIPLINARITY V ZÁVERE ŽIVOTA* – skupia się na kluczowym zagadnieniu, jakim jest wielowymiarowość potrzeb człowieka, którego życie się kończy. Maroš Šip skupia się tutaj na dwóch niezbędnych elementach duchowego wymiaru człowieka w starości, jakimi jest psychika i duchowość. Wymienia tutaj poradnictwo psychologiczne, które winno objąć samego pacjenta, ale także jego rodzinę i przygotować ich do śmierci, chodzi tu zarówno o człowieka, który prawdopodobnie w najbliższych miesiącach umrze, jak i o jego rodzinę, którą też należy przygotować do tego wydarzenia w prawidłowy sposób. Oprócz psychiki człowiek posiada także wymiar duchowy, który wyraża jego wiara w to, co nastąpi po śmierci. Jeśli jednak człowiek taki nie jest wierzący, wiadomo, że poradnictwo zakończy się na psychologicznym wymiarze, większość jednak umierających dziś ludzi to wierzący, których także należy prawidłowo przygotować do momentu śmierci w sposób religijny.

W zakończeniu Habilitant wskazał na konieczność wielowymiarowości w pomocy dla osób, których życie się powoli kończy, a to wymaga współpracy między różnymi podmiotami: lekarzami i personelem medycznym, rodziną i przyjaciółmi, psychoterapeutami i pracownikami socjalnymi oraz osobami duchownymi. W centrum działań tych ludzi jest oczywiście zbliżający się do śmierci pacjent.

Na základe celkového hodnotenia predloženej habilitačnej práce: *Dimenzie spirituality v paliatívnej starostlivosti* PhDr. ThDr. Maroša Šipa, PhD., odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe odporúčam udeliť akademický titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Pravoslávna teológia.

Kraków, 14.10.2020.

Ks. dr hab. Bogdan Zbroja, prof. UPJPII w Krakowie, Polska.